

ÓMODERNAÐ OG BARBARISKT

SOLEIÐIS SÆR **GRINDADRÁPIÐ** ÚT Í **EYGUNUM** Á NÓGVUM **UTTANFYRI** FØROYAR.
OG **HÓAST** ALTJÓÐA **MÓTMÆLINI** ÍMÓTI FØROYUM **OFTA** ERU SERA **ÓSAKLIG**,
ER **SPURNINGURIN** UM VIT **VERULIGA** SKILJA HVAÐANI **MÓTSTØÐAN** KEMUR.
HER KEMUR **SØGAN** UM HVUSSU **HVALURIN** FÓR FRÁ AT VERA **LÍTID** VIRT
NÁTTÚRUTILFEINGI TIL HEILT **SERSTAKA** VERU VIÐ **EGNUM** RÆTTINDUM

GRINDADRÁP

Janus á Ryggi
post@sosialurin.fo

Hvalaveiða var leingi ein stóridnaður við stórum marknaðareftirspurningi og figgjarligum avkasti. Hvalaúrdráttir vóru nýttir til eitt nú brennievni, sápur og kosmetikk umframt aðrar gerandisvørur. Men so hvørt ídnaðurin gjordist meiri effektivur, vóru fleiri hvalasløg næstan útdeyð vegna grova ovurveiðu. Nakrir av leiðandi aktørinum í ídnaðinum vóru Noreg, Bretland og Japan. Ein ábending um lítlu virðingina fyri hvalinum í tíðini var amerikanska flogvápnið, sum í 1950'unum brúkti stórhval sum skjótiskivu í skjótivenjingum yvir havinum. Hvalur var ein söluvøra, ið kundi útnyttast uttan mörk.

Sum fráleið var ídnaðurin ikki longur burðardyggur, og við sterkum mótmælum frá umhvørvis- og djórarverndarfelagskapum eydnaðist tað í 1986 at fáa meiriluta fyri at samtykkja eitt fyribils altjóða bann ímóti stórhvalaveiðu, ið fremvegis stendur við. Við herrópinum »Save the whales!« høvdu felagskapir sum t.d. Greenpeace tá megna at fingið almenning og politikarar í nógvum vesturlendskum londum, eitt nú USA, á sína síðu. Hetta gjørdi teir við myndatøkum, stórum kravgongum og politiskum átøkum.

Átøkini lýstu hvalin sum eitt offur fyri fyrilitsleysari og grovari handilsligari útnyttan. Við hesum megnaðu teir at geva hvalinum eina nýggja støðu í fólksligu hugmyndini, ið var nógv øðrvísi enn áður nevna vørfatanin av hvalinum. Hvalurin gjordist sum fráleið menniskjans vinur, sum mátti verjast frá allari framtíðarútnyttan. Hetta kom eisini til sjóndar í filmslistini og Hollywood. Flestir føroyingar munnu

hava sæð eitt nú Free Willy filmarnar, uttan at hugsað stórvegis um føroyska grindadrápið í tí sambandi.

Hóast føroyska grindadrápið hvørki er serliga ídnaðarligt – ella sýnir somu vanvirðing ímóti hvalinum sum ídnaðarliga veiðan í síni tíð gjørdi – er neyðugt at hava í huga, at dagsins móttøða ímóti grindadrápinum hevur sín uppruna í altjóða »Bjargið hvalunum!« átøkunum og døpru søguni um

hvalasløg, sum næstan vóru útruðað. At verja grindadrápið úteftir gerst tí ein samskiptisavbjóðing av teimum heilt stóru.

Ein moralsk broyting

Hugmyndaliga broytingin er eyðsæð. Hvalir vóru í síni tíð sæddir sum annaðhvørt risa kjøttfjell ella oljubingjur. Nú eru hvalir menniskjaliggjördir og eru vorðnir »havsins menniskju«, okkara syskinabørn ella syskin í havinum, hevur norski fólkalívsfrøðingurin Arne Kalland víst á. Broytingin skal lutvíst skiljast sum eitt úrslit av málsligum broytingum, ið komust av mótmælunum. Við støðugt at umrøða hval sum hóttan og sum offur hava nógvir vesturlendingar fingið eitt nógv meiri kensluligt tilknýti til hval, sum verður sæddur meiri sum »persónur« og ikki »ber náttúra«. Tá føroyingar so fara í grind er hetta í roynd og veru brot á tað, ið er vorðið normur í flestu londum í vesturheiminum: at hvalur er »off limits« sum liður í føðiketuni. Hugmyndaliga broytingin er eisini livibreyðið hjá eitt nú Sea Shepherd og Greenpeace. Tí er tað púra náttúrligt fyri sjónvarpsrásina Animal Planet at stilla seg á síðuna hjá Paul Watson tí hann umboðar, sambært sær sjálvum, hvalirnar sjálvar, ímóti harðrendu atferðini hjá menniskjum.

